

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO VILNIAUS KOMUNALINIŲ PASLAUGŲ MOKYKLOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus komunalinių paslaugų mokykloje tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokyklai užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią įvairaus pobūdžio smurto, prievartos, išnaudojimo, patyčių apraiškomis aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai, fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato patyčių kitokio pobūdžio smurto stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Vilniaus komunalinių paslaugų mokykloje, taip pat nustato visos mokyklos bendruomenės veiksmus kuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškomis aplinką.

3. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus komunalinių paslaugų mokykloje tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu 2016 m. birželio 30 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 30-1602, vadovaujantis 2023 m. liepos 1 d. įsigaliojusi 2011 m. gegužės 26 d. Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 nauja redakcija, vadovaujantis rekomendacijomis dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto- ministro 2020 m. balandžio 21 d. įsakymu Nr. V-582 „Dėl Rekomendacijų dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje patvirtinimo“, vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, kitais įstatymais įgyvendinančiais teisės aktais, ŠMSM rekomendacijomis, mokyklos nuostatais, darbo tvarkos taisyklėmis, mokinių elgesio taisyklėmis, mokymo sutartimi, darbuotojų pareigybių aprašymais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. visi mokyklos darbuotojai privalo reaguoti į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo jų turinio (dėl, socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas mokyklos administracijos, bendruomenės atstovas, pedagogas, profesijos mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas personalo darbuotojas, mokinys, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžių ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias ar kitokio pobūdžio priekabiavimą, amžiaus ar pareigų;

4.4. kiekvienas mokyklos bendruomenės narys turi gebėti tinkamai reaguoti smurto ar patyčių situacijoje.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.1.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.1.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

5.2. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

5.3. besityčiojantysis – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.4. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

5.5. patyčių stebėtojas – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

5.6. patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

5.7. patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

5.8. patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus, informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

5.9. socialinės ir emocinės kompetencijos – mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

6. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėsena rūpinasi mokyklos direktorius, mokyklos skyriaus vedėjas, vaiko gerovės komisijos nariai, socialinis pedagogas, klasių / grupių vadovai, o ją vykdo visi mokyklos bendruomenės nariai.

7. Mokyklos direktorius yra atsakingas už mokyklos tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

8. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja Vilniaus komunalinių paslaugų mokyklos direktoriaus, tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja Vaiko gerovės komisijos pirmininkas kartu su socialiniu pedagogu, kurios nariai:

- 8.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;
- 8.2. atlieka mokykloje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę, surenka apibendrintus duomenis iš grupių / klasių vadovų dėl mokykloje ar jos skyriuje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą pusmetyje);
- 8.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą (priedas Nr. 1), pildo pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 2);
- 8.4. aptaria turimą informaciją, svarsto smurto ir prevencijos ir intervencijos priemonių plano įgyvendinimą vaiko gerovės komisijos posėdžiuose;
- 8.5. teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo, tėvų (globėjų, rūpintojų) mokymo smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos klausimais;
- 8.6. atlieka kitus tvarkos apraše numatytus veiksmus;
- 8.7. įtarus, pastebėjus, gavus informaciją apie smurtą artimoje aplinkoje patiriantį ugdytinį / mokinį (priedas Nr. 4), būtina imtis veiksmų – informuoti specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (SKPC), o apie patyrusį smurtą asmenį – SKPC ir policiją, ir pateikti būtiniausius kontaktinius šio asmens duomenis (nurodant vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą).
9. Klasės / grupės vadovas vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje / grupėje, kas pusmetį (esant poreikiui ir dažniau) išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja socialinį pedagogą ar Vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos bei intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje / grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis. Tėvų susirinkimo metu skiria laiko mikroklimatui klasėje / grupėje aptarti. Su tėvais (globėjais) aptaria žodines, fizines, socialines, elektronines patyčias, konkrečias problemines situacijas bei jų sprendimo būdus.
10. Pedagoginiai darbuotojai tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.
11. Mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) bendradarbiauja su mokykla ir padeda spręsti savo vaikų problemas, teikdami mokyklos darbuotojams aktualią informaciją bei siūlymus dėl saugesnės aplinkos kūrimo mokykloje, yra atsakingi už aktyvų savo vaiko skatinimą būti pozityviu mokyklos bendruomenės nariu.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

12. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas, nepriklausomai nuo to, ar tai yra pamokos, ar pertraukos laikas, reaguodamas:
 - 12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus;
 - 12.2. primena mokiniui kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatus ir elgesio taisykles;
 - 12.3. esant pagalbos mokiniui sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba, informuoti specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (SKPC));
 - 12.4. jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą, SKPC));
 - 12.5. informuoja grupės / klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias / smurtą, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus;

12.6. išsiaiškina, iš kokios grupės / klasės yra skriaudėjas (-ai) ir skriaudžiamasis (-ieji) (įvykio stebėtojai);

12.7. jei tiesiogiai informuoja socialinį pedagogą, Vaiko gerovės komisijos pirmininką ar vadovą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias, užpildo pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 2);

12.8. grupės / klasės vadovas, administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas informuoja mokinių tėvus (globėjus) įtarus ar pastebėjus elektronines patyčias, smurtą:

13. *Grupės / klasės vadovas* gavęs informaciją apie įtariamas ir / ar įvykusias patyčias / smurtą:

13.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto/patyčių atvejis, surenka informaciją apie besityčiojančio / smurtaujančio (-ių) tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus, galimai, svarbius faktus. Iš besityčiojusio / smurtavusio (-jų), ir stebėjusių situaciją mokinių prašo rašytinių pasiaiškinimų, iš nukentėjusiojo mokinio – paaiškinimo. Pasiaiškinimas (paaiškinimas) saugomas klasės / grupės vadovo;

13.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

13.3. pasitvirtinus smurto/patyčių atvejui, užpildo pranešimo apie patyčias formą, ją perduoda socialiniam pedagogui;

13.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su socialiniu pedagogu, vaiko gerovės komisijos pirmininku, tėvais (globėjais, rūpintojais) ir informuoja apie pokyčius;

13.5. nesiliaujant smurtui / patyčioms grupės / klasės vadovas užpildo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr. 2), ją perduoda socialiniam pedagogui;

13.6. toliau nesiliaujant patyčioms / smurtui ar esant sudėtingesniai smurto / patyčių atvejui, kreipiasi į mokyklos vaiko gerovės komisiją ar konkrečius tvarkos apraše nurodytus asmenis ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

14. *Socialinis pedagogas*, gavęs informaciją apie smurtą/patyčias:

14.1. pranešimo apie smurtą/patyčias forma registruojama;

14.2. kartu su vaiko gerovės komisijos pirmininku ar kitu paskirtu asmeniu imasi spręsti patyčių situaciją;

14.3. esant sudėtingesnei situacijai inicijuoja mokyklos vaiko gerovės komisijos posėdį;

14.4. bendrauja su smurto / patyčių dalyviais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais);

14.5. numato veiksmų planą (priedas Nr. 1), jį aptaria su mokiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais), klasės / grupės vadovu ir stebi įgyvendinimą;

14.6. nesiliaujant smurtui / patyčioms, pagalbos specialistai kreipiasi į VGK pirmininką, kuris įvertinęs turimą informaciją sukviečia VGK posėdį ir spendžia smurto / patyčių at kitokio pobūdžio išnaudojimo situaciją su smurto / patyčių dalyviais ir jų tėvais (globėjais, rūpintojais);

14.7. praneša mokyklos direktoriui, kuris priima sprendimą dėl švietimo pagalbos priemonių taikymo.

15. *Vaiko gerovės komisija*, įvertinusi turimą informaciją:

15.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), klase / grupe ir kt.), supažindina su to plano nevykdymo pasekmėmis, esant poreikiui veiksmų planą koreguoja;

15.2. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui;

15.3. informuoja mokyklos direktorių apie esamą situaciją;

15.4. atlieka kitus mokyklos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

16. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias / smurtą turėtų informuoti mokyklos direktorių, kuris imasi Mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias / smurtą, informuoja mokyklos direktorių, kuris imasi mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius teikiama švietimo pagalbos specialistų (socialinio pedagogo, psichologo) ar mokytojų pagalba.

19. Tais atvejais, kai mokykloje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo, ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, klasės / grupės vadovas ir/ar administracijos atstovas nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Mokyklos darbuotojai, mokytojai, mokiniai supažindinami su šia tvarka kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę.

21. Mokyklos darbuotojas, įtaręs ar pastebėjęs galimo smurto prieš vaiką požymius, praveda pokalbį su vaiku, atsižvelgdamas į Pokalbio su vaiku, galimai patyrusiu smurtą artimoje aplinkoje, atmintinę (4 priedas).

22. 19. Tėvai (globėjai) su šios tvarkos aprašu supažindinami per elektroninį dienyną. Tvarkos aprašas aptariamas klasės / grupės tėvų susirinkimo metu.

23. Tvarkos aprašas skelbiamas mokyklos internetinėje svetainėje.

24. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

PRITARTA

Mokyklos tarybos (savivaldos institucijos) 2023 m. rugpjūčio 31 d.
posėdžio nutarimu (protokolo Nr. V1-5)

Mokyklos darbo tarybos 2023 m. rugpjūčio 31 d.
posėdžio nutarimu (protokolo Nr. DTP11)

Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo mokykloje tvarkos aprašo
1 priedas

VILNIAUS KOMUNALINIŲ PASLAUGŲ MOKYKLOS
PAGALBOS TEIKIMO PRIEMONIŲ PLANAS

(mokinio vardas, pavardė, klasė / grupė)

VGK posėdžio ar susitikimo data: _____

	Susitarimai	Įgyvendinimas
Mokinys		
Tėvai (globėjai, rūpintojai)		
Mokykla (ar jos skyrius)		

Grįžtamojo ryšio data _____

Pagalbos įgyvendinimo kuratorius _____

Mokinys _____

Tėvai (globėjai, rūpintojai) _____

Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo mokykloje tvarkos aprašo
2 priedas

PRANEŠIMO APIE PATYČIAS, SMURTĄ FORMA

Pranešimo data _____

Ugdymo įstaigos pavadinimas:

(Vilniaus komunalinių paslaugų mokykla / Vilniaus komunalinių paslaugų mokyklos Kaišiadorių skyrius)

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias, smurtą, kitokio pobūdžio išnaudojimą ir (ar) priekabiavimą:	
Kas pranešė apie patyčias, smurtą, išnaudojimą ir (ar) priekabiavimą :	
Kada įvyko patyčios, smurtas (data, val.):	
Kur įvyko patyčios, smurtas:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.). ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ .	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių, smurto dalyvius:

Mokinio/-ų, <u>patyrusio patyčias, smurtą</u> vardas, pavardė, amžius, klasė / grupė:	
Mokinio/-ų, <u>kuris tyčiojosi, smurtavo</u> vardas, pavardė, amžius, klasė / grupė:	
Mokinio/-ų, <u>stebėjusio patyčias, smurtą</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių, smurto situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Asmeniu patyrusiu patyčias, smurtą;	
Asmeniu, kuris tyčiojosi, smurtavo;	
Stebėtojais;	
Patyčių, smurto dalyvių tėvais (globėjais / rūpintojais);	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti)	

REAGAVIMO Į SMURTĄ, PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS ALGORITMAI

PASTEBĖJUS AR ĮTARUS SMURTĄ / PATYČIAS

Bet kuris mokyklos darbuotojas nedelsiant reaguoja ir stabdo smurtą/patyčias. Išsiaiškina mokinių tapatybes, praneša grupės / klasės vadovui.

Grupės / klasės vadovas aiškinasi situaciją, nustato ar tai smurto / patyčių atvejis. Jeigu pastebima ar įtariama jog ugdytinis / mokinys patiria smurto artimoje aplinkoje apraiškas - informuojamas specializuotos kompleksinės pagalbos centras (SKPC), policija bei pateikiami būtiniausi kontaktiniai asmens duomenys (nurodyti vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą).

Organizuoja individualius pokalbius su mokiniais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais) paima rašytinius pasiaiškinimus / paaiškinimus. Vykdo stebėseną, bendradarbiauja su mokyklos socialiniu pedagogu, kitais atsakingais asmenimis. Nepasitvirtinus įtarimams, klasių / grupių vadovai praneša apie tai mokiniams, įtariamams patyčių ar smurto organizavimu ir tyčiojimusi ar smurtavimu ir atsiprašo.

Grupės / klasės vadovui pastebėjus, kad smurtas / patyčios kartojasi, užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas Nr. 2) ir perduoda socialiniam pedagogui.

Užpildytą formą priėmęs asmuo, ją registruoja pas socialinį pedagogą ar kitą atsakingą asmenį.

Imasi spręsti patyčių, smurto situaciją, bendrauja su patyčių dalyviais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), klasės / grupės vadovais, numato veiksmų planą, stebi jo įgyvendinimą.

Esant sudėtingesnei situacijai, nesiliaujant patyčioms, smurtui, inicijuoja VGK posėdį. Sprendžiama patyčių / smurto situacija su dalyviais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais), numato veiksmų planą, stebi jo įgyvendinimą. Mokyklos direktorius supažindinamas su priimtais sprendimais.

Po pakartotino VGK svarstymo (nesiliovus smurtui / patyčioms) informacija apie atvejį perduodama Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, informuojamas specializuotos kompleksinės pagalbos centrą (SKPC) ar esant poreikiui kitų pagalbos vaikui institucijų atstovams.

MOKYKLOS DARBUOTOJO POKALBIO SU VAIKU, GALIMAI PATYRUSIU SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE, ATMINTINĖ

Mokyklos darbuotojas, įtaręs ar pastebėjęs galimo smurto prieš vaiką požymius vaiko kūne, elgesyje, emocijose ar vaiko atstovų pagal įstatymą bendravime su vaiku, turėtų susirūpinti ir pasidomėti, kas jam nutiko. Kalbėdamas su vaiku mokyklos darbuotojas turėtų atkreipti dėmesį į kai kurias pokalbio ypatybes:

1. sudaryti kiek įmanoma saugesnes ir patogesnes pokalbiui sąlygas (pvz., vienam klasėje), kad vaiko nerimas sumažėtų;
2. atsisėsti šalia vaiko arba jam patogiu atstumu viename akių lygyje (nerekomenduojama sėdėti už stalo vienas priešais kitą);
3. klausti vaiko, kas jam nutiko, užduodant atvirus klausimus (pvz.; „Šiandien pastebėjau mėlynės ant tavo rankos riešo. Kas tau atsitiko?“ Neklausti: „Ar čia tam tikras asmuo tau mėlynės padarė?“);
4. ramiai išklausti vaiką, nepertraukinėti, leisti pasakyti, kiek vaikas nori / gali; neprarasti savitvardos: matydamas, kad suaugusysis, kuriam vaikas atsiskleidė, išsigando, supyko ar pasibaisėjo, gali išgąsdinti vaiką, jis gali daugiau nebepasakoti arba atsiimti savo žodžius;
5. tikėti vaiku: jei vaikas prabilo apie smurtą, jis parodė pasitikėjimą suaugusiuoju. Jei vaikas išgirs abejonę, ar jis sako tiesą, daugiau gali nieko nebesakyti, ir smurtas gali tęstis toliau;
6. nuraminti vaiką, palaikyti jį: vaikui atskleisti smurtą, veikiausiai, reikėjo sukaupti daug drąsos. Svarbu jam perteikti žinią, kad jis gerai pasielgė kreipdamasis pagalbos (pvz., „gerai, kad tu man pasakei apie tai“, „man gaila, kad tau taip atsitiko“);
7. nekaltinti, nesmerkti, nekritikuoti vaiko: svarbu yra vaikui perduoti vienareikšmišką žinią, kad jis nėra kaltas dėl patirto smurto, už tai yra atsakingas suaugęs žmogus, kuris elgėsi neleistinai;
8. skatinti vaiką pasidalinti savo išgyvenimais, jausmais: tikėtina, kad vaikas patiria daug įvairių jausmų ir išgyvenimų: baimę būti kaltinamu, baimę dėl smurtautojo keršto, gėdą, kaltę ir kita, kurie jį slegia;
9. klausiant, kalbant vartoti suprantamus vaikui žodžius, sąvokas, atitinkančias vaiko amžių, pažintinius gebėjimus ir supratimą, specialiuosius ugdymosi poreikius;
10. suprasti, kad vaikas gali būti emociškai prisirišęs prie smurtavusio prieš jį asmens (pvz., jei vaiką seksualiai tvirkino tam tikras asmuo, vaikas gali išgyventi labai prieštaringus jausmus – meilę smurtautojui ir neapykantą jam už padarytą skriaudą), vengti jį kaltinančių, vertinančių ar nukreipiančių klausimų, teiginių;
11. patvirtinti vaikui, kad jis gerai padarė pasisakęs apie patiriamą smurtą;
12. pokalbio metu patikinti vaiką, kad smurtas prieš jį – ne jo kaltė, o smurtavusiojo atsakomybė;
13. klausyti vaiko ir sąžiningai atsakyti į jam kylančius klausimus: vaiką gali kankinti nežinia dėl ateities, smurto atskleidimo pasekmių. Svarbu patikinti vaiką, kad bus stengiamasi užtikrinti jo saugumą, tačiau nežadėti to, ko nėra galimybės išpildyti (pvz., nereiktų vaikui sakyti „Tavo mama nenusimins“);
14. paaiškinti vaikui (atsižvelgiant į vaiko amžių ir supratimą), kas vyks po to, kai jis pasisakė, kokių veiksmų imsis mokyklos darbuotojas vaikui apsaugoti;

15. būti prieinamu vaikui, nepalikti jo vieno su savo problema, mintimis ir jausmais. Rekomenduojama vaiko papasakotas smurtinės situacijos detales užrašyti kaip įmanoma tiksliau, cituojant vaiko kalbą: kada prasidėjo smurtas, kas tai darė, kas apie tai žino / žinojo, kam vaikas yra dar pasakojęs ar (ir) kodėl nepasakojo, kokie, vaiko supratimu, buvo smurtautojo, motyvai, kaip vaikas jautėsi po smurtinio įvykio. Mokyklos darbuotojas turėtų įvertinti, kiek vaiko pasakojimas galimai realistiškas, ar vaiko nurodomos aplinkybės, faktai atitinka sužalojimų turinį, sunkumą (pvz., ant vaiko rankos matoma suaugusio asmens plaštakos dydžio mėlynė, o vaikas sako, kad jam per ranką sudavė penkiamečio brolis. Svarstyti apie vaiko patiriamą smurtą galima, kai vaiko sužalojimai yra neįprasti, jo pasakojimas atrodo neįtikinamas. Svarbu prisiminti, kad smurtą patyrę vaikai dažnai neprisipažįsta, kas ir kaip prieš juos smurtavo, dėl įvairių priežasčių: galvoja (ar yra įtikinti), kad yra patys kalti dėl tokio elgesio su jais, nori būti ištikimi savo smurtautojui, bijo smurto atskleidimo pasekmių ar pan.

Kalbantis su vaiku neleistina:

1. žadėti tai, ko nebus galimybės ištesėti, pvz., „tau daugiau nieko blogo neatsitiks“;
2. versti vaiką detaliai pasakoti apie patirtą smurtą. Svarbu leisti jam kalbėti tiek, kiek jam norisi;
3. vertinti ir klausinėti vaiką apie jo jausmus smurtautojui;
4. klausti vaiko, kodėl jis anksčiau nepasakė / nesipriešino smurtui, tai vaikui gali sustiprinti kaltės jausmą, jei yra žinoma, kas yra smurtautojas, leisti jam susitikti su vaiku - šiuos klausimus turi spręsti policija ir (ar) savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyrius;
5. leisti vaikui atsiskleisti prie kitų vaikų. Reikia saugoti ir gerbti jo privatumą, neatskleisti ir neapšaukti informacijos su įvykius nenusijusiems asmenims.

SVARBU: Mokyklos darbuotojo įtarimai dėl vaiko galimai patiriamo smurto nėra įrodymai. Įrodymų rinkimas – teisėsaugos specialistų kompetencija.

Skubia vaiko apsauga būtina pasirūpinti, kai:

1. kyla akivaizdus pavojus vaiko fizinei, psichinei sveikatai;
2. nėra maisto, vaikas badauja;
3. nesaugu dėl higienos stokos (pvz.: tikimybė infekcijoms, nes nėra geriamo vandens ir pan.);
4. dėl psichikos sveikatos sutrikimų paūmėjimų vaiko atstovai pagal įstatymą nėra pajėgūs pasirūpinti vaiko fiziniais, psichologiniais, socialiniais poreikiais;
5. yra tikimybė, kad vaiko atstovai pagal įstatymą, vartojantys psichoaktyvias medžiagas (alkoholį, narkotikus) ir apsvaigę nuo jų, artimiausiu metu nesiliaus to daryti.

NAUDINGA INFORMACIJA APIE PATYČIAS, SMURTĄ

Visa informacija mokyklos bendruomenei dėl patyčių, smurto atpažinimo detaliau, galima susipažinti nurodytomis nuorodomis:

1. Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d8457e12a5fb11ecaf79c2120caf5094>
2. Rekomendacijos dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje patvirtinimo <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9d0d0d91840611eaa51db668f0092944?jfwid=bkaxmxqw>
3. <https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalba/prevencija/smurto-ir-patyciu-prevencija/>
4. <https://smsm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/smm-svietimas/patyciu-ir-smurto-prevencija1>
5. <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/seima-ir-vaikai/seimos-politika/smurto-artimoje-aplinkoje-prevencijos-rekomendacijos-tyrimai-ir-ataskaitos>
6. <https://ppi.lt/klientams/vaikams-apie-smurta/>
7. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba - <https://pvc.lt/socialines-kampanijos-2/socialine-kampanija-vienas-is-penkiu/?fbclid=IwAR1tHQoSvogAjuBTatcEJfSqXGuowYPhrwVbxXZ37Xifsx2--DXusgFo-ZY>
8. Paramos vaikams centras:
https://www.pvc.lt/images/banners/Soc_kampanijoms/2015%2010%20Issamus%20vadovas%20tevens%20ir%20specialistams%20apie%20KIKO.pdf?fbclid=IwAR10IZ_SiC25kMy43jPEhFm-OmbquJSGMq6k5hOaULblcQfI-fwumK4gydc